

היום נלמד בעזרת ה':

סוטה דף לז

(בעמ' הקודם)

יהודה מאי היא: היכן מצאנו שיהודה קידש שם שמים בפרהסיה.

מנצחים: מתווכחים.

אושפיזכן לגבורה: בנימין זכה שבית קדש הקדשים בנוי בחלקו.

נחשון בן עמינדב: היה משבט יהודה, ובכך שבט יהודה קידש שם שמים בפרהסיה.

"סִבְכְּנִי בְּכַחַשׁ אֶפְרַיִם וּבִמְרֵמָה בֵּית יִשְׂרָאֵל, וַיהוּדָה עַד רֹד עִם אֵל וְעַם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן": כלומר כל השבטים פחדו לסמוך על ה' ולא בטחו בו וכיחשו באמונתם בה' ולא ירדו לים, אבל שבט יהודה ירד לתוך הים מפני שבטח בה'.

ועליו מפורש בקבלה: על שבט יהודה נאמר בספר תהילים שכשהוא קפץ לים הוא התפלל "הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִים כִּי בָאֹ מַיִם עַד-נַפְשִׁי: טִבַּעְתִּי בִּיּוֹן מִצּוֹלָה וְאִין מַעְמָד בְּאֵתִי בְּמַעֲמָקֵי-מַיִם וְשִׁבְלַת שְׁטַפְתִּי". "אֶל-תִּשְׁטַפְנִי שִׁבְלַת מַיִם וְאֶל-תִּבְלַעֲנִי מִצּוֹלָה וְאֶל-תִּאֶטְרַעֲלִי בְּאֵר פִּיָּה".

משום דהים ראה וינוס: כשהים ראה את מסירות נפשם של שבט יהודה הוא נס מפניהם ונבקע, ולכן שבט יהודה זכה למלוך על ישראל.

תניא, רבי אליעזר בן יעקב אומר, אי אפשר וכו': בספר דברים לגבי פרשת הברכות והקללות שבהר גריזים והר עיבל נאמר "אֵלֶּה יַעֲמְדוּ לְבָרֶךְ אֶת-הָעָם עַל-הֵר גְּרִיזִים בְּעֶבְרָתְכֶם אֶת-הַיַּרְדֵּן שְׁמֵעוֹן וְלֹא וַיהוּדָה וְיִשָּׁשְׁכָר וְיוֹסֵף וּבְנֵימִן", הרי ששבט לוי עמד למעלה על ההר. ובספר יהושע נאמר "וְכָל יִשְׂרָאֵל וְזִקְנָיו וְשֹׁטְרִים וְשֹׁפְטָיו עֹמְדִים מִזָּה וּמִזָּה לְאָרוֹן נֶגֶד הַכְּהֹנִים הַלְוִיִּם נִשְׁאִי אָרוֹן בְּרִית יְהוָה כְּגַר כְּאֶזְרָח חֲצִיֹּן אֶל מֹול הַר גְּרִיזִים וְהַחֲצִיֹּן אֶל מֹול הַר עֵיבָל כְּאִשֶּׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה לְבָרֶךְ אֶת הָעָם וְיִשְׂרָאֵל בְּרֹאשֹׁנָה", הרי ששבט לוי היה למטה בתחתית ההר ליד

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

הארון, וא"כ הכתובים סותרים זה את זה, אלא זקני הכהנים והלויים עמדו למטה ושאר השבט עמד למעלה.

רבי יאשיה אומר: לוי הראוי לשאת את הארון דהיינו שהוא בגיל של בין שלושים לחמישים היה למטה ליד הארון, והשאר היו למעלה.

רבי אומר: כולם עמדו למטה, אלא שהלויים שעמדו בין ההרים הפכו את פניהם כלפי הר גריזים וכו'.

קושיא: א"כ מדוע נאמר בפסוק שהם עמדו **"על הר גריזים"**?

תירוץ: לדעת רבי "על" הכוונה בסמוך, כלומר שהשבטים עמדו למטה סמוך להר, והלויים שברכו וקיללו עמדו בין ההרים.

כדתניא: וכפי שלמדנו בבבלי - נאמר לגבי לחם הפנים **"וַיִּתֶּן עַל הַמַּעֲרֶכֶת לֶכְנָה זָכָה"**, רבי אומר שהכוונה שנתן את הלכונה סמוך למערכת לחם הפנים ולא עליה ממש, והראיה ש"על" הכוונה לסמוך - שנאמר **"וַיִּשְׁמֹתָ שֵׁם אֶת אֲרוֹן הָעֵדוּת וְסִכַּת עַל הָאָרֶץ אֶת הַפִּרְכָּת"**, ושם בוודאי אין הכוונה שהוא שם את הפרוכת על הארון, שהרי הפרוכת היתה מחיצה שהבדילה בין הקודש לקודש הקדשים, אלא הכוונה שהיא היתה פרוסה סמוך לארון, ומכאן הוכחה ש"על" הכוונה סמוך.

*

תנו רבנן 'ברוך' בכלל: הברכות והקללות שנאמרו בהר גריזים ועיבל, נאמרו בכלל 'ברוך' אשר יקים את דברי התורה הזאת' - 'ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת'. ובפרט כגון 'ברוך אשר לא יעשה פסל ומסכה' - 'ארור אשר יעשה פסל ומסכה'. וכך בכל מצוה ומצוה מתרי"ג מצוות.

בנוסף, בכל מצוה ומצוה נאמרו ארבעה חיובים: ללמוד, וללמד, לשמור, ולעשות (כנלמד מפסוקים עיין רש"י). נמצא שבברכה יש ארבע בריתות כלליות (על כל התורה), וארבע בריתות פרטיות, כגון: במצוה שלא לעשות פסל יש ארבע פרטיות: ברוך אשר ילמד אותה בעצמו, וברוך אשר ילמד אותה לאחרים, ברוך שישמור אותה, וברוך שיעשה אותה, מלבד הארבע הכלליות: ללמוד את כל התורה, ללמד את כל התורה, לשמור אותה, ולקיים אותה = סה"כ שמונה. וכן בקללה יש ארבע בריתות כלליות, וארבע בריתות פרטיות = סה"כ שמונה. וביחד הם שש עשרה בריתות על כל מצוה ומצוה (ביארנו ע"פ מהרש"א).

ובנוסף, גם בסיני נאמרו שש עשרה בריתות, וגם בערבות מואב נאמרו שש עשרה בריתות = סה"כ 48 בריתות על כל מצוה.

(דבר זה נלמד מכך שבסמוך לציווי על הבריתות של הר גריזים ועיבל, נאמר הציווי על הברית בערבות מואב, שבה מוזכר שהיא כמו הברית בסיני "אֵלֶּה דְּבַרֵּי הַבְּרִית אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה לְכַרֵּת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ מוֹאָב מִלִּבְד הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת אִתָּם בְּחֶרֶב" דהיינו ששלושת המקומות היו באותו צורה של 16 בריתות).

רבי שמעון מוציא וכו': לדעת רבי שמעון במקום למנות את הברית בהר גריזים מונים ברית של 'אוהל מועד', וזאת משום שבהר גריזים לא נאמרו כל מצוות התורה אלא רק אחד עשר בלבד, אבל לאחר שהוקם המשכן נאמרה התורה באוהל מועד בשש עשרה בריתות. המחלוקת של ת"ק ורבי שמעון היא על פי המחלוקת הבאה:

כללות נאמרו בסיני: לדעת רבי ישמעאל בהר סיני נאמרה התורה בכלליות בלא פירוש של פרטי המצוות, והפרטים ניתנו באוהל מועד כשהוקם המשכן. (כגון מצוות הקרבנות שנאמרה בהר סיני באופן כללי "מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי וְזִבְחֶתָ עָלָיו אֶת עֹלְתֶיךָ וְאֶת שְׁלֵמֶיךָ" ובספר ויקרא שנאמר באוהל מועד פורטו כל הלכות הקרבת הקרבנות כגון זריקת הדם והקטרת אימורים וכו'). אבל לדעת רבי עקיבא גם הכללים וגם הפרטים ניתנו בסיני, ולאחר מכן חזר הקב"ה ואמרם למשה באוהל מועד, ולאחר מכן אמרם משה רבינו לישראל בערבות מואב.

ממילא תנא קמא סובר כרבי ישמעאל ולכן הוא לא מנה את אוהל מועד כפעם בפני עצמה, משום שהיא המשך של אותם הבריתות שנאמרו בסיני, רק שבסיני נאמרו הכללים ובאוהל מועד הפרטים. אבל רבי שמעון סובר כרבי עקיבא שכל התורה כבר נאמרה בסיני וחזרה ונשנתה באוהל מועד, ולכן הוא מנה את אוהל מועד כפעם בפני עצמה.

הגמרא ממשיכה בדברי הברייתא:

ואין לך כל דבר מצוה ומצוה וכו': בברייתא מובאות שלוש דעות. ת"ק: על כל מצוה 48 בריתות, רבי שמעון בן יהודה: על כל מצוה 48 בריתות של שש מאות אלף ושלושת אלפים חמש מאות וחמישים (603,550) משום שכל אחד מבני ישראל נעשה 'ערב' על חבירו (שהרי 'כל ישראל ערבים זה בזה'), וזה המספר של בני

ישראל שהיו אז במדבר. כלומר כל אחד מישראל נעשה ערב על הבריתות של כל אחד מישראל סה"כ 603,550 כפול 48 בריתות. רבי לדברי רבי שמעון בן יהודה: על כל מצוה 48 בריתות של 603,550 של 603,550. והגמרא מבארת:

מאי בינייהו: מה ההבדל בין רבי שמעון בן יהודה ל-רבי לדברי רבי שמעון בן יהודה? והתשובה היא לדעת רבי שמעון לכל אחד מישראל יש ערבות אחת על חבירו, אבל לדעת רבי לכל אחד מישראל יש ערבות על חבירו, אך מכיון שלחבירו יש גם ערבות על כל אחד מישראל, נמצא שלכל אחד מישראל יש ערבות על הערבות. כלומר כל אחד ערב על 603,550 כפול 48 כפול 603,550.

דרש רבי יהודה בר נחמני.. כל הפרשה כולה: כל ה-11 ברכות והקללות של הר גריזים נאמרו בענין ניאוף. שהרי אם נפרש אותם כפשוטם יקשה על ה'ארור' שנאמר בעבודה זרה "אָרֹר הָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה פֶסֶל וּמִסֵּכָה" וכי הוא רק 'ארור', והרי הוא כופר בעיקר?! אלא הכוונה ש'ארור' הנואף שבא על אשת איש והוליד ממנה ממזר, שאותו בן ממזר פסול מלכוא בקהל ולכן הוא לא מוצא עם מי להתחתן והוא מתחתן עם גויה ועובד עבודה זרה. וכך גם שאר הארורים נאמרו באותו ענין (כגון) 'אָרֹר שֶׁכָּבַע עִם כָּל בְּהֵמָה' הכוונה לשוכב עם אשת איש שעושה מעשה בהמה, 'אָרֹר מְסִיג גְּבוּל רֵעֵהוּ' זו אשתו של חבירו. וכן הלאה, עיין רש"י בהרחבה).

אלא להקדים ברכה לקללה: הפסוק שחוזר שוב על נתינת הברכה והקללה על ההרים, בא ללמד שקודם יאמרו את הברכה ואחר כך את הקללה (כמו שבפסוק הברכה נכתבה קודם).

יכול יהיו כל הברכות קודמות: אמנם שלא נחשוב שקודם יאמרו את כל הברכות ואחר כך את כל הקללות, אלא בכל פעם אומרים ברכה וקללה אחת כאשר קודם הברכה ואחר הקללה.

ולהקיש ברכה לקללה: בנוסף, אנו לומדים מהפסוק הזה (שבו נכתבו הברכה והקללה בפסוק אחד) להשוות בין הקללה לברכה. משום שאמנם נצטוו ישראל לומר ברכות וקללות, אך בפסוקים מפורשות רק הקללות ולא הברכות.

ומה קללה בקול רם: "וְעָנּוּ הָלֹאִים וְאָמְרוּ אֶל כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל קוֹל רָם"

ומה קללה בלשון הקודש: כפי שלמדה הגמרא לעיל מ'קול' מ'קול' ממשה רבינו.

ומה קללה בכלל ופרט: כפי שלמדנו לעיל בקללות והברכות היה כלל על כל התורה, ופרט על המצוה המסויימת. בפסוק נאמר במפורש רק 'ארור' בכלל ו'ארור' בפרט, ואנו לומדים מההקש בפסוק לברכות שגם בהם נאמר כלל ופרט.